

**ARBETSLIVS- OCH  
JÄMSTÄLLDHETSUTSKOTTETS  
UTLÅTANDE 11/2010 rd**

**Statsrådets principbeslut av den 6 maj 2010 om  
Teollisuuden Voima Oyj:s ansökan om byggan-  
det av en kärnkraftverksenhet**

**Statsrådets principbeslut av den 6 maj 2010 om  
Posiva Oy:s ansökan om att slutförvaringsan-  
läggningen för använt kärnbränsle skall uppfö-  
ras utbyggd**

**Statsrådets principbeslut av den 6 maj 2010 om  
Fennovoima Ab:s ansökan om byggandet av ett  
kärnkraftverk**

*Till ekonomiutskottet*

**INLEDNING**

**Remiss**

Riksdagen remitterade den 18 maj 2010 statsrå-  
dets principbeslut av den 6 maj 2010 om Teol-  
lisuuden Voima Oyj:s ansökan om byggandet av  
en kärnkraftverksenhet (Ö 2/2010 rd), statsrå-  
dets principbeslut av den 6 maj 2010 om Posiva  
Oy:s ansökan om att slutförvaringsanläggning-  
en för använt kärnbränsle skall uppföras ut-  
byggd (Ö 3/2010 rd) och statsrådets principbe-  
slut av den 6 maj 2010 om Fennovoima Ab:s an-  
sökan om byggandet av ett kärnkraftverk  
(Ö 4/2010 rd) till ekonomiutskottet för bered-  
ning. Arbetslivs- och jämställdhetsutskottet kan  
lämna utlåtande till ekonomiutskottet.

Arbetslivs- och jämställdhetsutskottet har be-  
handlat alla tre principbesluten (Ö 2/2010 rd,  
Ö 3/2010 rd och Ö 4/2010 rd) tillsammans och  
lämnar ett gemensamt utlåtande om dem.

**Sakkunniga**

Utskottet har hört

- industriråd Riku Huttunen, överinspektör  
Eriika Melkas och överingenjör Timo Rito-  
nummi, arbets- och näringsministeriet
- byråchef Pekka Välikangas, Strålsäkerhets-  
centralen
- inspektör Kristiina Linna, Regionförvalt-  
ningsverket för sydvästra Finland, ansvars-  
området för arbetarskydd
- verkställande direktör Jarmo Tanhua, direk-  
tör Jouni Silvennoinen och personalchef Soili  
Vaimala, Teollisuuden Voima Oy
- verkställande direktör Tapio Saarenpää och  
organisations- och säkerhetskulturexpert  
Nina Koivula, Fennovoima Oy
- verkställande direktör Reijo Sundell, Posiva  
Oy
- näringschef Janne Metsämäki, Finlands Fack-  
förbunds Centralorganisation FFC rf

- ekonomipolitisk expert Ralf Sund, Tjänstemannacentralorganisationen FTFC rf
- näringspolitisk ombudsman Mats Nyman, Akava r.f.
- ledande expert Mikael Ohlström, Finlands Näringsliv
- miljöekonom Johanna Hietamäki, Företagarna i Finland rf
- energi- och miljödirektör Stefan Sundman, Skogsindustri rf
- ordförande Matti Harjuniemi, Byggnadsverket r.f.
- direktör Jussi Jyrinsalo, Fingrid Abp
- chefsexpert, TkD Iivo Vehviläinen, Gaia Consulting Oy
- produktionsdirektör Heimo Sillanpää, SRV Toimitilat Oy

- verkställande direktör Hanna Tuominen, Rauman Seudun Kehitys Oy även som representant för Eurajoki kommun
- energiakampanjledare Lauri Myllyvirta, Greenpeace
- klimatexpert Salka Orivuori, WWF Finland.

Dessutom har skriftligt utlåtande lämnats av

- Skogsforskningsinstitutet
- Tekes — utvecklingscentralen för teknologi och innovationer
- Outokumpu Oyj
- Pro Hanhikivi ry
- Finska Vindkraftsföreningen
- Teknologiindustrin
- Finlands Arbetslösas Samarbetsorganisation-TVY.

## UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

### Motivering

#### Allmänt

Arbetslivs- och jämställdhetsutskottet behandlar principbesluten från statsrådet om byggande av kärnkraftverk enbart utifrån sitt eget behörighetsområde.

Principbesluten om kärnkraftsansökningarna ingår i regeringens energipaket som också innefattar åtgärder för att effektivisera energianvändningen och främja användningen av förnybar energi. Idealet hade varit att riksdagen i beslutssituationen hade haft tillgång till paketet om förnybar energi. Följaktligen vill utskottet snabba på lagstiftningen om den frågan.

Utbildning och kompetens spelar en viktig roll, framhåller utskottet och anser det viktigt att Finland satsar på att utveckla kärnkraften och utbildar fackfolk inom området, inte bara för våra egna kärnkraftverk utan också för en eventuell export av teknik och kompetens.

### Behovet av utbyggd kärnkraft

#### *Tryggad eltillförsel och större självförsörjning*

Finland behöver större elproduktion. Elektrifieringen av samhället fortsätter och omstruktureringen genererar nya elkrävande produkter och tjänster. Med större elanvändning kan vi utnyttja naturresurserna bättre och dessutom minska den totala energiförbrukningen och utsläppen. El skapar förutsättningar för investeringar, ekonomisk tillväxt och sysselsättning både inom industrin och inom tjänstesektorn.

Vi behöver nu produktionskapacitet för att göra oss av med exportberoendet och ersätta uttjänata anläggningar. I dagsläget går notan för elimporten på minst en halv miljard euro årligen. Och pågående och nästa decennium tas många gamla anläggningar ur drift. Med ett större utbud kan vi dämpa trycket på priserna.

Det är angeläget att Finland höjer sin självförsörjning med el så mycket att vi kan tillgodose vårt elbehov utan import, och det kräver en utbyggnad av kärnkraften.

*Behovet av el*

När elförbrukningen 2007 var som högst låg den på 90,4 TWh. I år beräknas den vara knappa 83 TWh.

Tillgång till el till ett rimligt pris är en av de viktigaste förutsättningarna för vår industri för att stärka den finska industrins konkurrenskraft. Industrin och varuexporten står för en större andel av bnp i Finland än i EU-genomsnittet (EU-27). Dessutom står den energiintensiva industrin för en större andel av varuexporten i Finland än i EU-27. Utskottet framhåller att tillgången till el till ett rimligt pris därför är av stor vikt för vår industri.

Energiförbrukningen förutspås öka kraftigt, särskilt inom metallindustrin. En enkät som Metallinjalostajat ry har gjort visar att elbehovet vid fabrikena i Finland inom metallbearbetningsindustrin kommer att öka från uppskattningsvis 5,776 TWh i år till uppskattningsvis 7,86 TWh om året 2020. År 2030 beräknas elförbrukningen vara uppe i 8,29 TWh.

Industrin står för ungefär hälften av elförbrukningen. Massa- och pappersindustrin är den industrigren som förbrukar mest el i Finland. Elförbrukningen inom branschen var som störst 2006 och låg på nästan 27 TWh. Toppåret 2006 gick det åt cirka 5,4 TWh till att producera järn, stål och färgade metaller. Vid metallbearbetningsföretagen stod energin för ungefär 5 % av kostnadsstrukturen 2008, men för vissa produkter är andelen betydligt större. Till exempel av produktionskostnaderna för ferrokrom står el för drygt 30 % och av produktionskostnaderna för zink för drygt 40 %.

I klimat- och energistrategin på lång sikt ställer statsrådet upp som strategiskt mål för Finland att stoppa tillväxten i slutförbrukningen av energi och få förbrukningen att gå ner. För el är målet 98 TWh 2020 då förbrukningen i basscenariot skulle vara 103 TWh.

Sommaren 2009 förutsatte riksdagen i sitt svar på klimat- och energistrategin att regeringen ska ompröva prognosen för energi- och elförbrukningen och behovet av ny elproduktionskapacitet med beaktande av förändringarna i omvärlden, till exempel i samband med behandling-

en av ansökningarna om kärnkraftstillstånd. I november 2009 publicerade arbets- och näringsministeriets energiavdelning de nya prognoserna för elförbrukningen. Enligt den kommer elförbrukningen att vara ungefär 91 TWh 2020 och ungefär 100 TWh 2030.

I motiven till ett av principbesluten sägs det att elförbrukningen sjönk till cirka 81 TWh 2009, framför allt på grund av omstruktureringsarna inom skogsindustrin och konjunktursvängningarna. Efterfrågan på el beräknas dock öka på 2010-talet och kommande decennium. Enligt de nyaste uppdateringarna av siffrorna kan kapaciteten för eltillförseln fram till 2020 beräknas utifrån en ökning av elförbrukningen till 98 TWh.

I bilagorna till besluten sägs det bland annat att den ekonomiska tillbakagången, omstruktureringsarna inom skogsindustrin och den effektiviserade elanvändningen i hushållen och inom tjänstesektorn gör att elförbrukningen bestående kommer öka mindre än förväntat. I stället ökar förbrukningen när elbilar och värmepumpar införs i stor skala, skogsindustrin introducerar nya produkter, bioraffinaderier tas i drift och utsikterna inom metallförädlingen är lovande.

Kalkylerna för behovet av el innehåller många osäkerhetsfaktorer, vilket kommer fram i att det skiljer 7 TWh mellan bedömningen för 2020 i ett av principbesluten och kalkylen från arbets- och näringsministeriets energiavdelning från november 2009. Skillnaden kan i stor utsträckning förklaras med divergerande bedömningar av framtidsutsikterna inom skogsindustrin.

Besluten om två nya kärnkraftverk innebär att produktionskapaciteten för el ökar med ungefär 25 TWh om året. Mot bakgrunden av kalkylerna för elbehovet förefaller det möjligt att vi då tidvis kan ha större kapacitet än det behövs i Finland. Den uttalade policyn i klimat- och energistrategin att Finland inte ska bygga kärnkraftverk för fortlöpande export är viktig, påpekar utskottet.

*Elförbrukningen inom skogsindustrin*

Enligt en av bilagorna till principbesluten säkerställer utbyggnaden av kärnkraften att skogs-

industrin får sin el samtidigt som den förbättrar produktionsmöjligheterna i Finland. Det är alltså mycket viktigt att se till att skogsindustrin har produktions- och sysselsättningspotential. Skogsindustrin är en industrigren att räkna med i Finland. Enligt egen bedömning sysselsätter den indirekt upp till en halv miljon finländare.

Enligt en av bilagorna till principbesluten har elförbrukningen på grund av den ekonomiska krisen och omstruktureringen inom skogsindustrin minskat med nästan 10 TWh jämfört med förbrukningen före krisen. En del av den minskade förbrukningen återfås, men den del som beror på omstruktureringen och avvecklingen av energiförbrukande produktionsanläggningar och effektivare elanvändningar kommer inte tillbaka. Skogsindustrin räknar med att avvecklingarna av pappersbruken har minskat den årliga elförbrukningen bestående med 3,5 TWh, sägs det vidare i bilagan.

I en studie av Hetemäki och Hänninen (2009) beräknas produktionen av pappersprodukter minska med ungefär en femtedel och produktionen inom massaindustrin med 28 % fram till 2020. Kartongproduktionen beräknas ligga kvar på nuvarande nivå. En bidragande orsak till produktionsminskningen i Finland är framför allt att konsumtionen av och priserna på produkter av journalpapper och finpapper går ner på de största exportmarknaderna i USA och Västeuropa.

I takt med att produktionen krymper minskar elförbrukningen inom massa- och pappersindustrin ytterligare med cirka 5 TWh. Nya produkter inom skogsindustrin (tre stora bioraffinaderier) beräknas höja elförbrukningen med högst 1,28 TWh fram till 2020, då elförbrukningen beräknas vara cirka 19,4 TWh. Kalkylen beaktar inte den effektivare elanvändningen eller effekterna av eventuella nya produkter. Men den minskade elförbrukningen inom skogsindustrin med 9 TWh mellan 2006 och 2020 antas vara åtminstone en vägledande trend.

I sitt yttrande räknar skogsindustrin med att elförbrukningen kommer upp till samma nivå som före den ekonomiska krisen, 27—28 TWh, senast 2020. I omstruktureringarna 2007—2009 stängdes fem pappersbruk och tre massabruk.

Samtidigt har en del av produktionskapaciteten flyttats över till andra produktionsanläggningar. Därmed har nettoeffekten på elförbrukningen av avvecklingarna varit uppskattningsvis 3,5 TWh. År 2008 stod massa- och pappersindustrin för ungefär 8 % av elförbrukningen. I Finland finns det fortfarande 50 massa- och pappersbruk och kartongfabriker och 240 företag som tillverkar träprodukter i industriell skala.

Enligt utlåtandet utgår man för nya investeringar i kraftverk och eventuella bioraffinaderier från att omgivningen är gynnsam för en utveckling av skogsindustrin och att begränsad tillgång till el inte hindrar att man investerar i Finland. El är till exempel den näst viktigaste komponenten i tillverkningskostnaderna för biodiesel efter träråvaran. För 3—5 bioraffinaderier krävs det 1,5—2,5 TWh el. Tillgången till el är ett viktigt element i en konkurrenskraftig omvärld och den möjliggör också produktutveckling.

Det är följaktligen mycket svårt att förutse det kommande elbehovet inom skogsindustrin. För sysselsättningen är det dock av relevans att skogsindustrin har tillgång till energi till ett rimligt pris.

#### *Elpriset*

En studie som VTT har gjort för arbets- och näringsministeriet räknar med att en kärnkraftsenhet sänker marknadspriset på el med cirka 5 euro per megawattimme. Men det är bara en modelluträkning och i verkligheten är prisseffekten en annan. I modelleringen höjer ett exceptionellt torrt vattenår marknadspriset med cirka 14 euro per megawattimme. Ett regnigt år sänker priset med cirka 12 euro per megawattimme. Marknadspriset påverkas också av prisfluktuationerna på bränsle och utsläppsrätter.

Marknadspriset på el bestäms av utbud och efterfrågan på den nordiska elbörsen. År 2007 var områdespriset för Finland 30,0 euro/MWh, 2008 var det 51,1 euro/MWh och 2009 låg priset på 37,0 euro/MWh. Den kalla vintern höjde medelpriskalkylen för januari—april till 64 euro/MWh, men det lägre priset i sommar och i slutet av året sänker årspriset. Börspriset är ett jäm-

förelsepris för de som säger el, även om de inte köper elen till sina kunder på börsen.

Utbyggnaden av kärnkraften ger större produktion och de totala kostnaderna för den är lägre än de rörliga kostnaderna för ett gammalt kol-kondenskraftverk. Då inträffar det färre timmar då priset bestäms av kolkondens. Andelselen påverkar också priset eftersom elbehovet vid de anläggningar som får andelsel inte ingår i börs-efterfrågan.

Enligt uppgifter från Eurostat är elpriset för den finska industrin det fjärde lägsta och elpriset för de finländska konsumenterna det åttonde lägsta i EU. Under den senare hälften av fjolåret betalade företagen i EU i snitt 10,26 euro per 100 kilowattimme för sin el, medan priset i Finland var 6,83 euro.

### Sysselsättningseffekter

#### *Bedömningar av sysselsättningseffekten*

I principbesluten ingår inga heltäckande utredningar av hur sysselsättningen påverkas av dem. Besluten behandlar bara sysselsättningseffekterna och effekterna för kraftverksorterna under byggtiden. Däremot finns det inga övergripande bedömningar av hur ekonomin och sysselsättningen i Finland påverkas av om kraftverken byggs respektive inte byggs.

Enligt principbesluten är de tiotusentals årsverkerna under byggtiden viktiga för den regionala ekonomin. Dessutom är de ekonomiska och sysselsättningsmässiga effekterna under användningstiden betydande för kärnkraftsorterna och de ekonomiska regionerna i omgivningen. Beträffande de samhällsekonomiska effekterna hänvisar regeringen till en utredning från Statens ekonomiska forskningscentral (VATT) och framhåller att investeringarna ökar vår bnp på sikt med ungefär en halv procent jämfört med läge utan investeringarna.

Bnp-effekten minskar av importens andel av investeringarna. Utöver investeringsuppsvinget spelar också elpriset en stor roll för bnp-effekterna. Genom den stigande sysselsättningen tillför investeringarna samhälls ekonomin extra inkomster och samtidigt ökar den privata konsum-

tionen. Sysselsättningen ökar av investeringarna, särskilt under byggtiden, men den förbättras också på sikt. Inklusiv multiplikatoreffekten kommer sysselsättningen att öka med ungefär 10 000 årsverken.

I utlåtandet (AjUU 3/2009 rd) om den klimat- och energipolitiska strategin påpekade utskottet att analysen av effekterna för sysselsättningen är ganska allmänt hållen och framhöll att man i arbetet med strategin borde ha klarlagt den här typen av konsekvenser mer i detalj och ur fler aspekter.

Även i principbesluten analyseras sysselsättningseffekterna på ett mycket allmänt plan, påpekar utskottet. I samband med principbesluten borde regeringen som ett led i bedömningen av det övergripande samhällsintresset ha gått mycket grundligare in på vilka konsekvenser projekten på sikt har för vår samhälls ekonomi, produktions- och konsumtionsstruktur och sysselsättningen om eltillförseln tillgodoses på något annat sätt.

#### *Sysselsättningseffekterna under byggtiden*

Sysselsättningseffekterna under byggtiden av en kärnkraftsenhet beräknas ligga på omkring 30 000 årsverken, men utländsk arbetskraft kan stå för en betydande del. Expertutlåtanden till utskottet pekar på att effekterna under byggtiden vore betydligt större, om lika stor elproduktionskapacitet genereras med vilket som helst av alternativen. Men sysselsättningseffekterna är inte direkt jämförbara sinsemellan i ett totalekonomiskt perspektiv eftersom förnybara energikällor behöver stort stöd från samhället.

MKB-uppgifterna från Teollisuuden Voima ger vid handen att den totala sysselsättningseffekten under byggtiden är 22 000—28 000 årsverken, varav 10 000—13 000 årsverken är indirekta effekter. I utredningen från Fennovoima är den totala effekten cirka 25 000 årsverken, varav den indirekta effekten är cirka 10 000 årsverken.

En utredning vid Åbo handelshögskola visar att projektet Olkiluoto 3 som mest har stått för 2 % av vår bnp och 0,7—1,2 % av alla sysselsatta. Ökningen i den totala sysselsättningen i Sata-

kunta motsvarar cirka 5 % av den totala arbetsinsatsen. Multiplikatoreffekterna och följdverkningarna står för ungefär 45 %. De största multiplikatoreffekterna genereras i byggverksamheten och tillverkningen av maskiner och anläggningar.

Den sysselsättande effekten syns särskilt inom de tekniska områdena och de är till stor del mansdominerade. Men kvinnorna blir fler inom branscherna och det har också fått genomslag i rekryteringen till kärnkraftsprojekten, under både bygg- och drifttiden. De indirekta sysselsättningseffekterna kommer sannolikt till stor del att gälla kvinnodominerade branscher, bland annat hälso- och sjukvård och utbildning.

I projektet Olikiluoto 3 deltar många utländska arbetstagare och de beräknas stå för ungefär två tredjedelar av årsverken. Teollisuuden Voima och Fennovoima räknar med att andelen inhemskt arbete kommer att vara 35–45 %. Den sysselsättande effekten i Finland minskar av den stora andelen utländsk arbetskraft. Den utländska arbetskraften har trots allt vissa effekter för den totala efterfrågan i den regionala ekonomin i Satakunta och den vägen också indirekta sysselsättningseffekter. De utländska arbetarna efterfrågar bland annat bostäder, restaurangtjänster, utbildning och annan kommunal service. Också inköp till projekten och arbetstagarnas privata inköp har en viss sysselsättande effekt och den begränsar sig inte bara till det omedelbara kraftverksområdet. Skatterna från de utländska arbetstagarna har påverkat den kommunala ekonomin i Euraåminne och Raumo positivt. Fennovoimas projekt skulle innebära att en helt ny anläggning byggs. Det ger arbetstillfällen i norra Finland och balanserar därmed upp den regionala utvecklingen.

Det är alltså viktigt att så många finländska företag och finländska anställda som möjligt anlitas under byggtiden. Det är av största vikt att beställarna och finländska företag nätverkar för att så många finländska företag som möjligt ska vara aktuella när underentreprenaderna avgörs.

#### *Effekterna för användningen av förnybar energi och energibesparingarna*

Enligt en av bilagorna både ökar och minskar utvecklingen och användningen av förnybar energi av en kärnkraftsutbyggnad. Ungefär två tredjedelar av vår förnybara energi kommer från skogsindustrin och genom virkesanskaffningen får man billigt skogsflis med samma logistik. I den utsträckning som den utbyggda kärnkraften sänker marknadspriset på el, försämrar den samtidigt konkurrenskraften för el från förnybar energi och ökar därmed behovet av stöd. Dessutom är det risk för att kärnkraftsutbyggnaden försämrar lönsamheten för kraftvärme (CHP) och minskar andelen förnybar energi i CHP-produktionen. Lägre konsumentpriser försämrar dessutom energisparandet och energieffektiviteten.

Kärnkraftsbyggena binder stora delar av de nationella kapitalen och energiaktörernas kapacitet för mycket långa tider, men samtidigt kan skogsindustrin satsa på att producera biobränslen när de kan vara säkra på att få el till ett rimligt pris.

Det måste följas upp vilka effekter utbyggnaden av kärnkraften har för lönsamheten för förnybar energi och energibesparingar och effekterna måste beaktas i stöden för att Finland ska nå upp till målen för förnybar energi. I utlåtandena om klimat- och energistrategin (AjUU 3/2009 rd) och framtidsredogörelsen om klimat- och energipolitiken (AjUU 2/2010 rd) går utskottet närmare in på sysselsättningsaspekterna visavi förnybar energi och ny energiteknik. Utskottet upprepar här det som sades där och anser det viktigt att Finland skapar goda tillväxtförutsättningar för företag som satsar på ökad användning av förnybar energi och större energieffektivitet. Med stöd till den inhemska marknaden för apparatur baserad på förnybar energi och större energieffektivitet kan vi få en produktiv och viktig tillväxtdrivande industrigren med fokus på export av kompetens inom energiteknik. Det kan ge många nya arbetstillfällen.

**Byggarbetsplatserna och kontrollen av utländsk arbetskraft**

För att garantera strål- och kärnsäkerheten måste anläggningarna planeras för att vara säkra, byggas enligt säkerhetskraven och användas enligt säkerhetsbestämmelserna. Säkerheten ställer också särskilda krav på byggarbetsplatserna och kontrollen av byggandet.

På de nya byggarbetsplatserna kommer det samtidigt att arbeta tusentals personer i varierande entreprenadnätverk. På en stor byggarbetsplats ackumuleras de sociala riskerna med en internationell arbetsmarknad om inte övervakningen är minutiös och alla parter har tydligt definierade befogenheter. Alla företag och arbetstagare måste entydigt omfattas av de finländska säkerhetsbestämmelserna och kollektivavtalen. Det jämnar ut konkurrenssituationerna mellan företagen. Problem kan avgöras snabbt om alla parter på byggarbetsplatserna har tydliga roller och klart avgränsade befogenheter. Det är lättare att ha full kontroll när spelreglerna är tydliga från första början.

Det krävs följaktligen att det finns tydliga anvisningar om byggherreverksamhet, byggande, underentreprenader, arbetsprestationer och kvalitet och säkerhet i arbetet plus entydiga krav, tydlig ansvarsfördelning och ansvariga personer. Arbetskraften måste vara kvalificerad och bestående och den måste få adekvat arbetsplatsutbildning. Vidare är det A och O att se till säkerheten i arbetet.

Arbetsstyrkan på byggarbetsplatsen Olkiluoto 3 har i snitt varit 2 300 personer (som mest ungefär 4 300) och de representerar 66 nationaliteter. De finländska arbetstagarna har varit drygt 700 (som mest drygt 1 000). Drygt 2 400 företag från cirka 30 länder har varit engagerade i projektet. Ungefär en tredjedel av företagen har varit finländska. Över 18 000 personer har fått introduktionsutbildning på åtta språk och slutproven avlades på tolv språk.

Det har förekommit många problem med de utländska arbetstagarnas anställningsvillkor och arbetsmiljö och brister i hur lagar har följts och skatter och avgifter har betalats. På de nya byggarbetsplatserna måste den övergripande kontrol-

len vara bättre. Beställaren och huvudentreprenören måste ta ett tydligare ansvar för att lagar och lagstadgade anställnings- och arbetsmiljövillkor följs. Motiverad personal som behandlas väl spelar en stor roll för att de anvisningar och föreskrifter som krävs för högkvalitativ kärn- och strålsäkerhet ska följas.

Utskottet förutsätter att arbets- och näringsministeriet låter göra en grundlig utredning av förseelserna och problemen med hur arbetskraften har utnyttjats, lagar och kollektivavtal följts och bestämmelserna om arbetssäkerhet och de samhälleliga förpliktelserna efterlevts.

Byggarbetsplatserna måste kunna samarbeta bättre med de finländska arbetarskyddsmyndigheterna. Dessutom måste beställaren och huvudentreprenören samarbeta mer. Med fungerande samarbete går det också på stora byggarbetsplatser att få bra resultat i bekämpningen av svart ekonomi och övervakningen av utländska arbetstagares anställningsvillkor och arbetsmiljö. Till exempel på varvet i Åbo har huvudentreprenören tagit fram ett system för hantering av utlänningsfrågor som har tillämpats med framgång tillsammans med utlänningsinspektörerna. Inspektörerna anser att så kallad egenkontroll fungerar ganska bra också på stora finländska huvudentreprenörers byggarbetsplatser inom husbyggnad.

Arbetarskyddsinspektörerna utför ett mycket viktigt arbete för att bekämpa den svarta ekonomin och övervaka utländska arbetstagares anställningsvillkor och arbetsmiljö, påpekar utskottet och anser att inspektörerna snabbt måste bli fler för att övervakningen ska kunna utvidgas och bli effektivare.

För att effektivisera och göra inspektionerna smidigare måste de anställdas rätt att arbeta på bygget kontrolleras redan vid säkerhetsutredningarna innan de har fått tillträde till arbetsplatsen. Myndigheterna måste ha obehindrat och smidigt tillträde till arbetsplatsen och kunna röra sig fritt där. Inspektioner måste få göras utan förvarning. Byggherren eller huvudentreprenören måste se till att alla underentreprenörer kän-

ner till myndigheternas rätt att utföra inspektioner och är beredda att lämna ut de begärda uppgifterna och samarbeta med myndigheterna. För att underlätta inspektionerna bör de lagstadgade uppgifterna om utländsk arbetskraft finnas tillgängliga centralt på byggarbetsplatsen och inspektörerna måste omedelbart få tillgång till passerrapporterna för att kunna kontrollera arbetstiderna.

Utskottet anser det viktigt att riksdagen i sitt beslut om huruvida principbesluten om att bygga nya kärnkraftverksenheter överensstämmer med det övergripande samhällsintresset förutsätter att de aktuella företagen ser till att alla företag engagerade i byggarbetet åtar sig att garantera säkerheten och kvalitetssäkringen under byggtiden, följa finländsk lagstiftning och finländska kollektivavtal och förhandla och avtala med de behöriga myndigheterna och arbetsmarknadsorganisationerna i Finland om problem under projektets gång.

#### **Säkerheten i arbetet**

På Olkiluoto 3 har det skett omkring 81 arbetsolyckor om året och frånvarodagarna per olycka har varit i snitt 9,1. En av olyckorna har haft dödlig utgång. Olycksfallsfrekvensen har varit ungefär tolv olyckor på en miljon arbetstimmar.

Mätningarna av säkerheten (max 100) i arbetet på Olkiluoto 3 har gett resultaten 83—96 för

sprängningar och schaktning och senare 90—98. En bra säkerhetsnivå ligger på 85 och byggplatsen siktar in sig på 93.

Jämfört med den genomsnittliga olycksfrekvensen inom byggsektorn är läget bra på Olkiluoto 3. Utskottet framhåller dock att målet ska vara noll olycksfall. Bland annat de övriga nordiska länderna har uppnått betydligt bättre siffror i olycksfallsstatistiken än Finland tack vare målmedvetet arbete för större säkerhet på byggarbetsplatserna.

Erfarenheterna från Olkiluoto 3 och de goda metoderna för säkerheten där bör beaktas när nya kärnkraftverk inrättas.

#### ***Utlåtande***

Arbetslivs- och jämställdhetsutskottet anför som sitt utlåtande

*att riksdagen förutsätter att fler finländska företag och mer finländsk arbetskraft anlitas för att bygga kärnkraftverken och understryker att det är av största vikt att beställarna och finländska företag nätverkar för att så många finländska företag som möjligt ska vara aktuella när underentreprenaderna avgörs och*

*att ekonomiutskottet i övrigt beaktar det som sägs ovan.*



Helsingfors den 9 juni 2010

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Arto Satonen /saml  
vordf. Jukka Gustafsson /sd  
medl. Anna-Maja Henriksson /sv  
Liisa Hyssälä /cent  
Arja Karhuvaara /saml  
Johanna Karimäki /gröna  
Merja Kuusisto /sd  
Merja Kyllönen /vänst  
Esa Lahtela /sd

Jari Larikka /saml  
Markus Mustajärvi /vänst  
Sanna Perkiö /saml  
Paula Sihto /cent  
Katja Taimela /sd  
Tarja Tallqvist /kd  
Kimmo Tiilikainen /cent  
Jyrki Yrttiaho /vänst.

Sekreterare var

utskottsråd Ritva Bäckström.

## AVVIKANDE MENING 1

### *Motivering*

#### **Statsrådets principbeslut måste upphävas**

En majoritet inom arbetslivs- och jämställdhetsutskottet föreslår att principbesluten från statsrådet om byggande av två nya kärnkraftverk ska sättas i kraft utan ändringar. Vi har granskat principbesluten med avseende på hela vårt samhälle med särskild hänsyn till vår samlade energipolitik, sysselsättningseffekterna och risken för svart ekonomi. Med hänvisning till sakkunnigutlåtandena framhåller vi att det inte ligger i ett övergripande samhällsintresse att bygga två nya kärnkraftverk och föreslår därför att principbesluten upphävs.

#### **Totalenergi och utvecklingen i elbehovet**

Massa- och pappersindustrin är den industrigren som förbrukar mest el i Finland. År 2006 var elförbrukningen inom branschen som högst knappt 27 TWh, vilket är en tredjedel av elförbrukningen i hela landet. Sedan 2006 har kapaciteten inom massa- och pappersindustrin minskat med cirka 16 %. Därmed har elförbrukningen där sjunkit med ungefär 5 TWh. En del av den nedlagda kapaciteten har flyttats över till produktionen av andra papperskvaliteter samtidigt som elanvändningen har effektiviserats.

Cirka 90 % av pappersproduktionen går på export. Därför påverkas utvecklingen inom pappersindustrin mest av konsumtions- och prisutvecklingen på exportmarknaden, och den går inte att påverka med åtgärder här hemma. RISI hör de internationellt mest ansedda instituten som tar fram fortlöpande och systematiska analyser av marknadsutvecklingen inom massa- och pappersindustrin. Institutet har räknat ut att konsumtionen av tryck- och skrivpapper i Västeuropa kommer att minska med drygt 8 miljoner ton fram till 2024 jämfört med nivån 2008, det vill säga med inemot en tredjedel. I Västeuropa, in-

klusive Finland, kommer kapaciteten för tryck- och skrivpapper enligt RISI att sjunka ännu mer på grund av konkurrensen från den ökande produktionen i och exporten från Kina. Det är en trend som utan vidare betyder att det inte går att lägga fram realistiska kriterier för till exempel ett ökande energibehov inom skogsindustrin. Tvärtom pekar framtidsutsikterna mot att energibehovet kommer att minska och att skogssektorn i Finland snarare måste fokusera på att skapa mervärden i stället för att öka kvantiteterna. I stället för att stirra oss blinda på siffror i ton, kubikmeter och terawattimmar bör vi fokusera på eurobeloppen, alltså på att höja bearbetningsnivån. Därför måste också skogssektorn allt mer rikta in sig på att tillhandahålla kompetens i stället för att koncentrera sig på råvaruutbudet.

Ändå motiveras de föreslagna nya kärnkraftverken med orealistiskt höga kalkyler för elförbrukningen. I själva verket tyder alla tecken på dels en gigantisk omstrukturering inom industrin, dels större energieffektivitet för elapparater och byggnader till följd av EU-direktiven. Största delen av energin är avsedd för export trots att kärnkraften enligt den klimat- och energipolitiska strategin inte ska byggas för fortlöpande export. De kalkyler för elförbrukningen som ingår i principbesluten betyder att de energiintensiva industrigrenarna måste återgå till produktionsnivån före den ekonomiska krisen och dessutom öka kraftigt. Vardagsrealismen i vårt land som befinner sig mitt uppe i en tuff omstrukturering av industrin tyder på en helt annan utveckling.

Kärnkraftsbehovet motiveras med kalkyler av efterfrågan på el som har gjorts av Finlands Näringsliv och Finsk Energiindustri. Enligt dem kommer elförbrukningen att ligga på 100–111 TWh 2030. Det betyder att produktionen inom den energiintensiva pappersindustrin måste öka med cirka 25 % jämfört med i dag, att vi får ny och omfattande energiintensiv tjänsteproduktion, att energiförbrukningen i byggnader är

oförändrad utan värmepumpar och strängare regler för energieffektivitet i nybyggnation och att elförbrukningen i hushållen och inom jordbruket ökar, vilket alltså betyder att EU:s minimiregler för energieffektivitet för apparater inte följs i Finland.

Det finns ingenting som motiverar att vi beräknar produktionskapaciteten enligt den högsta kapaciteten med kärnkraft och det är inte förenligt med ett övergripande samhällsintresse att den riskfyllda kärnkraften byggs för att exporteras. Det är oerhört dyrt och oetiskt att tillgodose förbrukningen av spetskraft med kärnkraftskapacitet som kan klassas som primärenergi. När industrigrenar på återgång har så stark ställning i Finland är det lätt hänt att det sätter käppar i hjulen för en tillväxt inom den kunskapsintensiva högteknologin. Chanserna för vårt lilla land att skörda framgångar utanför den energiintensiva industrin försvagas bland annat av att kapitalen inom industrin för långa tider är bundna av produktion med låg produktivitetsökning, när beslutet om kärnkraftsinvesteringar samtidigt styr vår framtida näringsstruktur att benhårt hålla fast vid gammal industri utan att alls ge rum för en framväxt av ny industri inom miljöteknik.

Våra ekonomiska strukturer håller på ruskas om ordentligt. I takt med att den internationella marknaden öppnas flyttar produktionen till låglöneländer. Inte minst skogsindustrin måste anpassa sig till att efterfrågan ökar på nya marknadsområden och att det finns billiga råvaror också på andra ställen i världen. Energipriset spelar ingen större roll för omstruktureringen i stort och det går inte att rucka på marknadsläget med hjälp av billig energi. På till exempel Stora Enso stod energikostnaderna för bara 10 % av de totala kostnaderna 2009. Bilden av konkurrensutsikterna inom metallindustrin är inte lika dystert som inom skogsindustrin. Inte heller inom metallindustrin kan energipriset föras fram som en konkurrensfaktor när energikostnaderna vid Outokumpu stod för mindre än 5 % av de totala kostnaderna 2007. Följaktligen måste man fråga sig om Finland med sina kärnkraftsbeslut förpassar sin industri ett steg bakåt i historien när besluten motiveras med energipriset som alls inte

är någon avgörande faktor för industrins existens. Det är bara att riskera framväxten av ny industri när vi proppar igen möjligheterna till innovationer och ett genombrott för ny miljöteknik med kärnkraftsbesluten.

#### **Faktorer som talar för att upphäva principbesluten**

Det finns hur många exempel som helst från Europa på att rätt kommersialiseringstrategi i kombination med politiska åtgärder kan slussa ut vital, ny energiteknik på marknaden. Man behöver bara tänka på Tysklands satsningar på vindkraft, Sveriges satsningar på energibesparande åtgärder och jordvärme och EU:s bestämmelser om märkning av kylskåp och frysar. De extra satsningarna på att undvika energiintensiva varor medverkar till minskade störningar till följd av de internationella marknadspriserna, om vi blir mindre beroende av att importera energi. Energieffektiviteten kan höjas inom industrin, byggsektorn och transportsektorn utan att den ekonomiska tillväxten sätts på spel.

För den framtida energiförsörjningen är det A och O att påverka efterfrågan. Det gäller att få till stånd ändrat konsumentbeteende. Efterfrågan kan påverkas med flera olika medel, till exempel med skatter och avgifter av skattekaraktär. I strategin för utbudet kommer insatser för att motverka klimatförändringen i förgrunden. Då måste nya och förnybara energiformer och effektivare användning av energin spela en framträdande roll. Det är ett globalt ansvar som industrinationerna måste ta gentemot utvecklingsländerna. Utan kraftfulla åtgärder för att utveckla och använda förnybara energiformer kan det ökande energibehovet i utvecklingsländerna inte tillgodoses. Samtidigt måste klimatförändringen motverkas.

I konventionerna om klimatförändringen accepteras inte kärnkraft som en hållbar energiform. I till exempel de projektbaserade mekanismerna för ren utveckling och gemensamt utförande som enligt Kyotoprotokollet ska genomföras i samarbete med utvecklingsländer och

länder med övergångsekonomier accepteras inte kärnkraft som en utsläppsminskande åtgärd.

### **Sysselsättningseffekterna bedöms bristfälligt och partiskt**

Samtidigt som regeringen föreslår två nya kärnkraftverk försummar den att räkna ut sysselsättningseffekten av andra modeller för energi- och elproduktion. En utbyggnad av kärnkraften tas för given utan att det finns något som talar för det alternativet. Industrin ges en stark roll i förslagen. Där är arbets- och jämställdhetsutskottets bedömningar av sysselsättningseffekterna bristfälliga och det går inte att lappa på regeringens förslag med den korta tid som stod till buds för utskottsutfrågningen.

Regeringen vågar inte ens ta reda på hur samhällsekonomin och sysselsättningen påverkas av ett energialternativ baserat på förnybar energi och större energieffektivitet. Så utredningarna duger inte som beslutsunderlag. Utredningarna i alternativet med två kärnreaktorer lutar sig så gott som uteslutande på hypotesen att marknadspriset på el sjunker när kärnkraften byggs ut. En kärnkraftsutbyggnad har alltså betydligt mindre effekt eller rentav positiv effekt på elpriset, om man också hade räknat med att överföringskapaciteten till Centraleuropa ökar.

Regeringen beaktar inte heller hur hemmamarknaden påverkar teknikexporten, trots att det till exempel i Tyskland har skapats över 200 000 arbetstillfällen inom energisektorn i kölvattnet av hemmamarknaden. Regeringens extrema hypoteser leder till att produktionen av kraftvärme försvinner när kärnkraften byggs ut med en kapacitet motsvarande två Lovisareaktorer. Den minskningen är ett exempel på sällsynt dålig energipolitik och gör det svårare att nå målen för förnybar energipolitik.

Den decentraliserade modellen för energiproduktion fördelar den regionala välfärden och sysselsättningen betydligt jämnare än vad kärnkraftsutbyggnaden gör. Alla andra energialternativ sysselsätter fler människor än kärnkraften om man ser till bland annat tillförsel, transporter, bearbetning av råvaran och framtagning av

ny teknik för biobränslen. Det kommer tydligare fram när den mest intensiva byggfasen för kärnkraften är över.

Dessutom bör man komma ihåg att ju större byggplats desto mer utländsk arbetskraft. Det har det utdragna arbetet på Olkiluoto 3 visat och 66 olika nationaliteter och åtta officiella kursspråk säger en hel del om problemets omfattning. Regeringen binder upp sig till kärnkraften och omintetgör möjligheterna att skapa andra strategier. Två nya kärnkraftstillstånd och eventuellt en tredje ansökan om utbyggnad urholkar alla möjligheter.

### **Kontroll av byggarbetsplatserna, övervakning av anställningsvillkoren och bekämpning av svart ekonomi**

Arbetsstyrkan på byggarbetsplatsen Olkiluoto 3 har som mest varit ungefär 4 300, i snitt 2 300 personer och de representerar 66 nationaliteter. Drygt 2 400 företag från cirka 30 länder har varit engagerade i projektet. Bara omkring en tredjedel av företagen har varit finländska, men den finländska arbetskraften står för en betydligt mindre del. Andelen inhemskt arbete beräknas ligga under 25 %, men i motiven till riksdagen beräknades den vara 50 %.

Ända från början har Olkiluoto 3 haft problem med kontrollen, kvaliteten och säkerheten och de har huvudsakligen berott på orealistiska kostnads kalkyler och tidsplaner, men också på långa kedjor av underleveranser, massiv omsättning på utländsk inhyrd arbetskraft och bristfällig övervakning av anställningsvillkor och säkerhetsföreskrifter. Under projektets gång har det kommit fram att en del underleverantörer och bemanningsföretag har ägnat sig åt skattefusk i stor skala och försummat att betala avgifter och försäkringar och ordna företagshälsovård. Vidare har bemanningsföretagen haft samröre med aktörer inom svart ekonomi och ekobrottslighet. Arbetarskyddsmyndigheternas inspektioner har försvårats och företrädare för fackrörelsen och personalen har inte fått utöva sina rättigheter.

Dessutom kräver det övergripande samhällsintresset att det i de nya principbesluten ställs

tydliga krav på de sökande för byggnadsetapperna. Följande krav måste ställas:

— Företagen måste åta sig att ha så stor inhemsk andel som möjligt i investeringarna och sysselsättningsinsatserna.

— Reglerna för säkerhet och kvalitetssäkring under byggtiden ska gälla alla företag och anställda.

— De företag som är med och bygger kraftverken ska förbinda sig att följa finländsk lagstiftning och finländska kollektivavtal.

— De anhängande företagen och varje företag högre i underentreprenadkedjan ska förbinda sig att ta ekonomiskt beställaransvar, om en underentreprenör eller ett bemanningsföretag försummar att betala skatter, sociala avgifter, försäkringar och löner.

— De företag som är engagerade under byggtiden ska förbinda sig att aktivt bistå Finlands behöriga polis-, arbetarskydds- och skattemyndigheter i deras inspektioner och att följa myndigheternas anvisningar och föreskrifter.

— Företagen ska åta sig att förhandla och avtala med personalrepresentanterna för arbetsmarknadsorganisationerna och företagen om frågor och problem som uppstår under projektet.

Projektet har stora samhälleliga effekter och därför är det viktigt med övergripande kontroll. Ekonomiskt beställaransvar är ett effektivt medel för att utöva kontroll över projektet, bekämpa svart ekonomi och ha rättvis konkurrens mellan företagen.

#### **Brister i ansvaret för risker — det behövs en kärnsäkerhetsfond och ändringar i kärnansvarslagen**

Kärnkraftsbolagen har inget ansvar för riskerna med sin verksamhet. Redan 2005 stiftade riksdagen enhälligt en kärnansvarslag, men den har ännu inte trätt i kraft. Enligt den gällande lagen från 1972 sträcker sig inte ansvaret längre än till 196 miljoner euro. Inte heller ersättningsskyldigheten om 700 miljoner euro i den nya lagen räcker på långt när till för att täcka kostnaderna vid en kärnkraftsolycka. Kostnaderna kan vara

gigantiska både här hemma och i våra grannländer.

Kärnkraften är förknippad med stora risker och miljöskador, inte bara inom elproduktionen utan i hela produktionskedjan börjande från uranbrytningen. Förvaringen av kärnavfallet är fortfarande olöst och det har inte avsatts tillräckligt pengar för kostnaderna och miljöproblemen när kärnkraftverk måste avvecklas. Ersättningsbeloppen i kärnansvarslagen räcker inte på långt när till för att lösa de här problemen. Krav på ersättningar kan bli aktuella många decennier efter en olycka och det finns inga försäkringar som täcker alla kostnader.

Principen i den kärnansvarslag som riksdagen antog 2005 är att bolagen har obegränsat ansvar för kärnskador som uppstår i Finland vid en eventuell olycka, men försäkringsskyldigheten för ett kärnkraftverk i Finland begränsas till 700 miljoner euro (18 § kärnansvarslagen). För den del som överstiger beloppet och upp till 1 500 miljoner euro svarar bolaget och staten tillsammans (32 § i kärnansvarslagen).

I och med att ingen har fullt ansvar får energibolagen betydande belopp i dolt stöd från staten och det håller priset på el från kärnkraft nere på konstgjord väg. Enligt TVO kostar el från kärnkraft 2 cent/kWh när det normala elpriset på den nordiska elbörsen NordPool är ungefär 5 cent/kWh. Internationella jämförelser ger ett verkligt pris som är fyra till fem gånger högre, när produktionsriskerna beaktas. I själva verket är det finländarna och miljön i Finland, inte energibolagen, som får betala för riskerna med kärnkraften.

I Tyskland är kärnkraftverken solidariskt ansvariga upp till 2,5 miljarder euro och samma regel måste införas för kärnkraftverken i Finland. Det är viktigt att så stor del som möjligt av kostnaderna för risken kan täckas av den som orsakar risken och minsta möjliga del vältras över på samhället. Energibolagens solidariska skadeståndsansvar kunde ordnas efter samma modell som Oljeskyddsfonden. De behöriga parterna betalar en oljeskyddsavgift på 1,50 euro per transporterat ton olja till Oljeskyddsfonden.

Finland behöver en kärnskyddsfond dit alla kärnenergibolag måste betala en oljeskyddsavgift enligt producerade kilowattimmar. Avgiften ska också tas ut av dem som importerar el från kärnkraft. Medlen i fonden ska avsättas för miljö- och hälsoskador på grund av kärnkraft och för bättre ekonomisk beredskap inför eventuella kärnkraftsolyckor. Avgiften måste anges per kilowattimme och regleras så att medel kommer in tillräckligt snabbt. Ungefär 2 cent/kWh vore en lagom stor avgift.

Med den avgiften skulle de nuvarande fyra kärnkraftverken i Lovisa och Olkiluoto (totalt 22 TWh) inbringa 440 miljoner euro om året. När man räknar in det kommande femte kärnkraftverket (14 TWh), kan avgifterna från kärnkraftverken uppgå till cirka 720 miljoner euro om året. Beloppet för att höja skadeståndsansvaret till samma nivå som Tyskland, 1,8 miljarder euro, kan alltså fås in på 3—5 år.

### Slutsatser

Våra energipolitiska beslut har konsekvenser långt in i framtiden för Finland, Europa och hela världen. Beslutet att bygga ut eller låta bli att bygga ut kärnkraften är i första hand en signal till marknaden. På grund av klimatförändringen måste alla nivåer i vårt samhälle vakna upp och se behovet av intergenerationellt ansvar. Vi måste starta en övergångsperiod från en period med icke förnybar energi mot hållbara förnybara energikällor. Men uttalanden från riksdagen genererar inga förnybara energikällor. Det behövs också plats och en beställning på marknaden, och två nya kärnkraftsenheter inkräktar avsevärt på det utrymmet.

Finland ska inte bara känna ansvar för sig själv utan också ta ett globalt ansvar. I konventionerna om klimatförändringen accepteras inte kärnkraft som en hållbar energiform. I till exempel de projektbaserade mekanismerna för ren utveckling och gemensamt utförande som enligt Kyotoprotokollet ska genomföras i samarbete med utvecklingsländer och länder med övergångsekonomier accepteras inte kärnkraft som en utsläppsminskande åtgärd. I EU måste Fin-

land arbeta för att den gemensamma kassan ska användas till att utveckla och införa förnybara energikällor. I sin strategi för energiförsörjningen har kommissionen för avsikt att satsa kraftfullt på förnybar energi. Där har Finland varit en föregångare. Ett beslut om utbyggnad av kärnkraften stärker inte vår position i spetsen för utvecklingen av förnybara energikällor. Risken är att det går precis tvärtom. Med en bra miljö- och energipolitik kan vi på bred bas sammanföra alla finländares intressen. Det är till fördel för samhällsekonomin att vi producerar vår energi med inhemska bränslen i största möjliga omfattning — decentraliserat och med finländsk teknik. Staten måste stödja utvecklingen av kraftvärme fullt ut i stället för att satsa på separat produktion av el och värme.

Det förs en ständig debatt om adekvat tillgång till energi och signalerna från näringslivet indikerar att god tillgång till energi ger företagen bättre verksamhetsmöjligheter och höjer sysselsättningen. Vilketdera är klokare för sysselsättnings- och regionalpolitiken, att eftersträva billig el eller att utveckla de förnybara energiformerna som växer stort i hela världen? Riksdagen har makt att besluta om två principbeslut om fler kärnkraftverk och statsrådet motiverar utbyggnaden bland annat med att vi blir mer självförsörjande med energi, att kärnkraften tryggar de finländska företagens konkurrenskraft och att tillfälliga förbrukningstoppar kan jämnas ut. Mycket litet avseende fästs vid vilka konsekvenser en kärnkraftsutbyggnad har för den övriga energiproduktionen och i slutändan för nya arbetstillfällen.

Risken är att energibolagen förlorar intresset för förnybara energiformer om kärnkraften byggs ut i stor skala. Redan ett kärnkraftverk till ger överutbud på el och då försvinner intresset för att satsa på alternativa energiformer. Man kan på goda grunder fråga sig om det efter det längre finns någon passion för att satsa på förnybara energiformer, när elmarknaden om tio år är genomsyrad av el från kärnkraft. Bara EU-åtagandet att höja andelen energi från förnybara energikällor till 38 % senast 2020 räcker inte för att

få i gång investeringar. Det behövs också en ekonomisk morot.

Debatten kring kärnkraftsfrågan har av allt att döma inte sett de samhällsekonomiska riskerna med beslutet. Var kan vi i övrigt få tusentals nya arbetstillfällen när till exempel den traditionella massa- och pappersindustrin har nått vägs ände? Är det kärnkraften som erbjuder tusentals nya arbetstillfällen runtom i landet? Förnybar energi kan ge vår skogs- och verkstadsindustri det lyft den länge har väntat på. Det finns starka förutsättningar att göra bioekonomin till en av våra främsta näringsgrenar. Genom politiska beslut kan vi antingen stödja eller avvisa kompetens baserad på förnybara naturresurser och ersätta bortfallet av arbetstillfällen inom industrin med nya. Kärnkraftsutbyggnaden kan urholka kommande innovationer samtidigt som landets ambitioner att nå en hållbar energiekonomi rinner ut i sanden. Det är dags att se frågan ur ett vidare

perspektiv och ge Finland en stark nationell strategi där gröna jobb, energiproduktion, ekonomisk nedgång och bekämpning av klimatförändringen klart och tydligt kopplas ihop.

Beslutet att godkänna eller upphäva statsrådets principbeslut om två nya kärnkraftverk är ett stort samhälleligt beslut som lägger fast utvecklingen i vårt land långt in i framtiden. Följaktligen anser vi att det inte är förenligt med ett övergripande samhällsintresse att bygga två nya kärnkraftverk och föreslår att inga nya tillstånd för kärnkraftverk ska ges.

### **Ståndpunkt**

Vi föreslår således

*att ekonomiutskottet inte ska lägga fram något förslag om att bygga kärnkraftverk för riksdagen och att utskottet beaktar det som sägs ovan.*

Helsingfors den 9 juni 2010

Merja Kyllönen /vänst  
Markus Mustajärvi /vänst  
Jyrki Yrttiaho /vänst

Johanna Karimäki /gröna  
Tarja Tallqvist /kd  
Kimmo Tiilikainen /cent

## AVVIKANDE MENING 2

### **Motivering**

Vid utfrågningen av de sakkunniga redogjordes det för praxis, säkerheten i arbetet och myndigheternas övervakning vid byggarbetsplatsen Olkiluoto 3. Informationen beaktas i utlåtandet och vi anser därför att det är onödigt att kräva att arbets- och näringsministeriet ska komma med en utredning.

Resurserna för arbetarskyddsinspektioner har utretts i trepartssamarbete i arbetsgruppen Resurssi 2 och den har enats om hur många arbetarskyddsinspektörer det behövs. Slutresultatet är en bra samordning av resursbehovet inom arbetarskyddet, pensionsavgångarna bland inspektörerna och kraven i produktivitetsprogrammet. De största problemen finns inom tillsynen över anställningsvillkoren för utländsk arbetskraft. Därför bör resurserna internt mer inriktas på dem.

### **Ståndpunkt**

Vi föreslår således

*att följande mening stryks i utlåtandet:*

*"Utskottet förutsätter att arbets- och näringsministeriet låter göra en grundlig utredning av förseelserna och problemen med hur arbetskraften har ut-*

*nyttjats, lagar och kollektivavtal följts och bestämmelserna om arbetssäkerhet och de samhälleliga förpliktelserna efterlevts." och*

*att följande mening: "Arbetarskyddsinspektörerna utför ett mycket viktigt arbete för att bekämpa den svarta ekonomin och övervaka utländska arbetstagares anställningsvillkor och arbetsmiljö, påpekar utskottet och anser att inspektörerna snabbt måste bli fler för att övervakningen ska kunna utvidgas och bli effektivare."*

*ersätts med: "Arbetarskyddsinspektörerna utför ett mycket viktigt arbete för att bekämpa den svarta ekonomin och övervaka utländska arbetstagares anställningsvillkor och arbetsmiljö, påpekar utskottet och anser att det måste avsättas tillräckligt stora resurser för arbetarskyddsinspektioner. Arbetarskyddsresurserna måste mer inriktas på övervakning av anställningsvillkoren för utländsk arbetskraft."*

Helsingfors den 9 juni 2010

Arto Satonen /saml  
Arja Karhuvaara /saml  
Jari Larikka /saml  
Sanna Perkiö /saml

Liisa Hyssälä /cent  
Paula Sihto /cent  
Kimmo Tiilikainen /cent.

Jag omfattar det som sägs om arbetarskyddsinspektioner.

Anna-Maja Henriksson /sv.